

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom

za celo leto 3 gld. — kr.

„ pol leta 1 „ 60 „

„ četrť leta — „ 80 „

Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
seminišču (Knaben-
seminar.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, npla-
čani listi se ne spro-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

*Komur s koncem prvega četrtletja na-
ročnina poteče, naj se kmalu dalje naroči, drugače
bode si sam kriv, če mu list ne bo redno dohajal
ali se celó ustavil. Tudi zaostala naročnina se nam
naj kmalu dopošlje!*

Opravništvo „Slov. Gospodarja“.

Ubogi Slovenci na Koroškem.

Kakor v kakem mestnem hramu po več rod-
bin, jednako prebiva po našem cesarstvu več na-
rodov: Nemci, Magjari, Italijani, Judi, Rumuni
in Slovani. Mir in zastopnost med jimi je potreb-
na. Drugače je cesarstvo v nevarnosti razpasti.
Ali mir, zastopnost, sloga je mogoča le na pod-
lagi vseskozne pravičnosti. Nobeden narod ne sme
drugemu delati sile in krivice. Vera, navade, na-
rodni jezik morajo vsakemu ostati nedotakljivi.
Kdor se iz takih reči norca dela, ali jih zatiruje,
ta žali ves narod in mu streže vzeti narodno živ-
ljenje. Posebno velja to gledé narodovega jezika.
Zgubljeno vero zamore ljudstvo z božjo pomočjo
zopet dobiti, stare navade z boljšimi zameniti,
vzeti mu narodni jezik, pa si ga uničil. [Zato pa
tudi nič tako ne zaboli in ne razljuti celih
narodov, kakor če jim kdo od Boga, stvarnika
človeške nature, podeljeni narodni jezik pači, za-
sramuje ali — zatiruje. Tukaj napne žaljeno ljud-
stvo vse sile, da odbije napad in zabrani narodno
smrt. Velika cesarstva, lepa kraljestva, mogočne
države so uže propale, ker so različni narodi v
njih bili žaljeni, teptani in v nevarnosti narodnega
uničenja. Večjih sovražnikov našemu cesarstvu bo
torej težko najti od onih zaslepljenec, ki hočejo pri
nas vse pomagjariti ali ponemčiti. Naši magjaroni
in nemčurji so nevarnejši od Prajzov in Turkov.
Vsem zunanjim sovražnikom se zamoremo obra-
niti, če smo doma složni. Ali kaj hočemo opravi-
titi, če smo doma, kakor pes in mačka, med se-
boj nesložni, razjarjeni in razdraženi!

Sodeželjanom narodne pravice krčiti je tako
grdo djanje, da se ga vsak poštenjak sramuje.
Se celó naši magjarski in nemški liberalci si ne

dajo tega radi očitati ter žaljene narode tolažijo
s glasovitim členom 19. osnovnih državljskih pravi-
c od 21. dec. 1867. Člen se glasi: „vsa na-
rodna plemena so v državi jednako-
pravna (imajo jednake pravice), vsak
narod ima pravico svojo narodnost in
svoj jezik čuvati in gojiti. Jednako-
pravnost vseh deželskih jezikov v šoli,
urađu in javnem življenju priznava se
od države. V deželah, kder stanuje več
narodnih plemen, naj bodo šole tako
ustanovljene, da se vsakemuteh plemen
dajo potrebni pomočki za izomikanje v
svojem jeziku (materinščini) in da se ne
sme nihče siliti naučiti se katerega dru-
gega deželnega jezika.“ Tako veli postava. Ali
kaj pomaga ona nam Slovanom in Rumunom, če pa
se ravno nemški in magjarski liberalci, ki sedaj
gospodujejo, za njo v djanjskem življenju malo ali nič
ne brigajo ter ponemčujejo in pomagjarujejo na vse
kriplje! Posebno Magjari kažejo tukaj, da so res
surove turške krvi. Kajti ravno sedaj sklepajo po-
stavo, po katerej bodo vse otroke na Ogerskem
posilili z učenjem hrupavega magjarskega jezika.
Magjarom podobni so pri nas tisti Nemci, ki se
dajo od liberalne ustavoverne stranke voditi, ter
mislijo, da bodo s časom vse ponemčili in tako
10 milijonov Slovanov (Čehe, Poljake, Rusine,
Hrvate in Slovence) narodno uničili in nemštvu
veepili, najbolj s pomočjo nove šole. Uže bivši
minister Beust je djal: da bo Slovane „k steni
pritisnil“. Slovani trpimo krhanje svojih narodnih
pravic povsod več ali menje, Slovenci menda bolj
kakor drugi, in med nami najbolj Slovenci na
Koroškem. Tukaj štejemo 6 dekanij popolnem slo-
venskih, 5 pa takih, ki so vsaj do pol slovenske.
Skupaj je Slovencev na Koroškem 122.500. Kako
se tem godi gledé §. 19. naj pojasnijo sledeče
opazke. Dragod imamo Slovenci nekaj poslancev,
političnih društev in časnikov, s kterimi se brani-
mo. Korošci nimajo nič! Ko bi ne bilo v Celovcu
družbe sv. Mohorja in Slov. Prijatelja, po deželi
2379 drušvenikov sv. Mohorja, nekaj naročnikov

slovenskih novin zraven peščice narodnjakov, zlasti duhovskega stanu, reči bi morali, da jih je ponemčevalna povodenj uže poplavlila vse in zalila. Tem trdneje deluje ponemčevanje, katero tamošnji učitelji zavedno na vse kripnje pospešujejo. Koroški učitelje so lani imeli shod v Celovcu. Sklenili so take sklepe, ki naravnost merijo na popolno ponemčenje Slovencev. Vsaka beseda je debela zaušnica §. 19. Nekatere točke kažejo na hudo zaničevanje slovenskega jezika med tem ko druge drzno segajo v pravice staršev, ki se tem vendar morajo privoščiti, dokler ti sami, a ne učitelji, otrokom za jesti in obleč skrbijo. Nemčurški učitelji so sklenili 1. učitelj govori le nemški, in le s takimi otroci po slovenski, ki res nemški celó nič ne znajo, vendar le tako dolgo, dokler si ne bodo ti par nemških besedic zapomnili, potem se vé le nemški, 2. slovenski pa učitelj ne sme govoriti pravilno, ampak navadno „koroško beseda“. [Menda n. pr. „her lerer, Francel mene ... in hrbten. Du, der hunt niks poterfen ... das štajn, er pajs en in dir blačen porajs en. Du niks tajč pohrusten ih diih ferklogen paj di ger lerer, ta diih poštrafen?]. 3. otrokom se ukaže med seboj govoriti le nemški 4. staršem se naroči doma govoriti zopet samo nemški. Pameten trezen človek bi mislil, da se mu sanja. Ali ne sanja se nam ne! Nemčurstva naduti učitelji na Koroškem so res sklenili v Celovcu dne 22. avg. 1878. tako postopati zoper tamošnje Slovence. Mislimo, da bo to koroškim Slovincem vendar prekosmato! Nadejamo se, da se bodo po zgledu Goričanov in Primorcev vzdramili, osnovali politično društvo ter vsaj protestirali ali ugovarjali na postavni način zoper tako goropadno nasajanje učiteljev v narodne pravice svoje v kljub členu 19., ki razločno veli, da se nihče ne sme siliti v naučenje drugega deželnega jezika. Skrajni čas je, da se ti gospodje zavrnejo k svojej abedi in jim razloži, kolik razložek je komu priliko dati, da se nemški nauči, ali pa ga naravnost v to siliti poleg zaničljivega zasramovanja njegovega materne jezika!

Cerkvene zadeve.

Sveto leto s pripravnimi molitvami. Teh knjižic, izdelanih od graškega škofa dr. Zwergerja, in na svitlo danih v slovenskem jeziku od bivšega ljubljanskega stolnega dekana g. Jožefa Zupana, je še nekaj iztisov. Prodaja jih g. Šverljug v Ljubljani (Laibach) iztis po 6 kr.

Graški škof so poprosili v Rimu, naj bi se dovolilo, da bi velikonočna spoved veljala tudi za svetoletno, ker bi drugače mnogo ljudi, posebno mestnih, utegnili opustiti drugo, morebiti tudi prvo.

Prva konferenca sv. Vincencija v pomoč ubogim se je osnovala v mariborski škofiji dne 2. marca 1879 in sicer pri sv. Magdaleni na prizadevanje tamošnjega bralnega društva. To društvo je namreč obhajalo svoj občni zbor; ob tej

priliki se je predsednik č. g. dekan T. Rožanc hvaležno spominjal dobrotnikov društva: Mil. kneza in škofa, Grofa Lilienthala itd. Po končanem zboru se je razgovarjalo o utemeljitvi konference sv. Vincencija. Navzoči so bili razuu imenovani še preč. g. kanonik Kosar v imenu Mil. knezoškofa, potem zastopniki graške konference: inženir g. M. Simmettinger, usnjar g. J. Dollinger in profesor dr. Eugen vitez plem. Mor. Prva dva sta v širnej besedi razložila pomen in namen konference sv. Vincencija, kar je tako zdalo, da so navzoči takoj pripravljeni bili za osnivanje take konference. Pod predsedništvom g. Simmettingerjevem prebrala so se potem pravila, sprejela in se na tej podlagi utemeljila prva konferenca v naši škofiji. Oglasilo se je 8 djanški sodelalnih udov, zvečinom mojstri in delavci na velikih delalnicah južne železnice. Predsednik je eden izmed teh. Bog blagoslovi dolgo uže zaželjeno podjetje in mu nakloni obilo delalnih pa tudi podpornih udov.

Hiralnico za uboge osnovali so v Ljubljani. Da bi njej potrebnega denarja laglje pripravili, osnovali so loterijo s podarovanimi dobitkami. Od 100.000 srečkov je prodanih uže 80.000 in se je nadejati čistega dobička 20.000 fl. Velikonočni terek bo srečkanje!

Turkinjo krstili so v frančiškanski cerkvi Kreševske v Bosniji dne 16. marca t. l. Mlada in zala deklica je bila zaročena z nekim bogatim Turkom, ki je pa na den poroke bil jako pijan. Na to je nevesta zapustila nevrednega ženih in z dovoljenjem svoje matere, ki je pred mnogimi leti bila posiljena v mohamedansko vero, prejela sv. krst in postala ud sv. katoliške Cerkve. Katoliki se tega močno veselijo in jih je na kope privrelo gledat prej nezaslišanega prizora!

Gospodarske stvari.

Koprivolistni grmičasti fažol.

M. Med raznimi sortami fažola, ki se zdaj od semenskih trgovcev na prodaj ponujajo, je, kakor je večletna skušnja pokazala, koprivolistni grmičasti fažol vse priporočbe vreden. Ne le kot zeleno sočivo v stročju prirojeno na vrtih, ampak tudi kot poljski sadež zasluži, da se sadi in prireja. Tudi vinorejska šola v Mariboru ga je že več let pridelovala in zato bočemo tukaj skušnje, kakor jih g. Jul. Hansel, adjunkt na imenovani šoli, v Dunajskem časniku „Prakt. Landw.“ podaja, svojim bravcem podeliti. L. 1876. se je od prvega semenskega trgovca v Erfurtu Haage & Schmidt nekoliko semena od te fažolove sorte naročilo z namenom, da bi se kot sočivo na vrtu pridelovala. Ali že ta prva skušnja je tako hvalevredno izpala, da so bili poskuševalci popolnoma zadovoljni. Nasadil je toliko stročja prav njeznega in okusnega, da se je brž začelo misliti, kako bi se na dalje ta koristna rastlina zarejala